

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5-; za četrt leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za inozemstvo Din 7- (mesečno) — Oglaš: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelak, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Kapitalizem in krščanski socializem.

Nekateri katoličani so mnenja, da se da kapitalizem vzeti za podlago gospodarskemu redu, zboljššanemu po krščanskem vplivu. Tudi pri nas se žal pojavljajo taki krivi preroki. V takih zadevah je pa potrebna jasnost, posebno za delavstvo. Samo iz tega razloga navajamo v glavnih obrisih delo priznane avtoritete dr. Th. Christa, ki je izšlo v junjski številki rottenburške mesečne revije. To delo obravnava vprašanje: Ali je kapitalizem združljiv s krščanstvom?

Velike vsote, veliki obrati sami po sebi ne tvorijo kapitalizma, katerega naj bi zavrgli iz krščanskega stališča. Se le vporaba teh stvari in učinek te vporabe na splošnost je odločilna. Presojevanje tega vprašanja je mogoče pod dvema vidikoma in sicer: 1. Iz kakšnega namena dela človek. Ali iz egoizma ali iz ljubezni do bližnjega. (Subjektivni moment.) 2. Ali so njegova dejanja škodljiva ali koristna za sočloveka (objektivni moment).

Kapitalistični gospodarski sistem, sovražnik ljudstva.

Ne bo človeka, ki bi si upal trditi, da delajo naši kapitalisti iz ljubezni do bližnjega. Nasprotno. Njihovo stremenje gre le za tem, da bi producirali čimvečje količine blaga in sicer tudi čim cenejšega. Pri tem gredo za tem, da uničijo šibkejšo proizvodnjo, da je čim manj zaprek njihovim željam. Tako gospodarstvo pa ni v skladu z ljubeznijo do bližnjega in finočuteč ter iskren kristjani so vedno takirali tak gospodarski sistem kot ljudstvu sovražnik.

V boljših krščanskih časih so se vsled tega borili proti gospodarskemu sistemu, slonečemu na svobodni, umazani konkurenci, in so našli dovolj močno sredstvo v celih. Vsak mojster je smel imeti le toliko pomočnikov in vajencev, da so pozneje, posebno, če so si ustanovili lastne družine, imeli dostojno in samostojno existenco. S tem je bil radikalno zabranjen postanek brezpremoženjskega proletarijata.

Kapitalizem — največja revolucija v svetovni zgodovini.

Z vpeljavo svobodnega gospodarstva in svobodne konkurence se je vse to izpremenilo. To je pomenilo rojstvo in zmago kapitalizma. Posledice so bile grozne. Najgroznejša ta, da je kapitalizem prisilil ženo, da se je morala vreči v samostojni poklic in tekmovali z močnem pod vplivom svobodne konkurence za vsakdanji kruh. In to je bila največja revolucija v svetovni zgodovini.

Sedanji družabni red — boj vseh proti vsem.

Vsled tega je socialno vprašanje po objektivnem redu v pridobivanju dobrin. V vsem stvarstvu vlada strog red in postava. V gospodarskem življenju modernih držav pa boj vseh proti vsem. To je seveda nasprotno organskemu družabnemu redu in krščanstvu. Vsled tega pa govorimo po pravici o razkroju družbe, v kateri vzdržujeta država in policija zunanji red, toda le tako, da postavljata gotova pravila v boju vseh proti vsem (socialno zavarovanje, 8-urni delovni čas), boja samega pa to ne prepreči. Mase tlačijo veliko bolj eksistenčna nesigurnost, ki jo povzroča sedanji gospodarski red, kakor pa prenikajo dohodki. Vsled tega se more rešiti socialno vprašanje zadovoljivo le, če se zopet vpleje gospodarski red, ki bo omogočal vsaki družini samostojno existenco. Temu nasprotuje sedanji svobodni kapitalistični gospodarski sistem, vsled česar je nekrščanski.

Kapitalistični gospodarski sistem nemoralen.

Ze pogoj kapitalističnega veleobrata, namreč da more cenejše prodajati, je mo-

ralno sumljiv. Kajti to dosega kapitalist na ta način, da gre preko vsakega družabnega reda, da se udejstvuje brez ozira na človeka, da daje delavstvu nizke plače. Kapitalist je vpeljal načelo, da se ravna celo po ponudbi in vprašanju, še celo mezda, proti čemur je okrožnica Rerum novarum izrečno protestirala.

Veleobratu dajeta stalno premoč dva momenta: Ali da si prilaščuje prihranke od dela delavstva in uradništva, torej da si prilaščuje plus od dela, ali pa, da vpečuje v obrat stroje in s tem požene delavce na cesto. Največkrat se pa združujeta oba momenta.

Posledice kapitalističnega gospodarskega sistema.

K dokazom iz narave stvari same se pridružujejo še iskustva. Od nekdanj imamo uboštvo mas, brezposelnost, od kedaj datira razvoj socializma in komunizma, splošna slaba prehrana, podivjanost mladine, brezboštvo? Ali ne pade vse to časovom z vpeljavo kapitalizma? Ali ni najzgovornejši dokaz, da je kapitalizem največji škodljivec družbe, dejstvo, da je štiripetina vsega premoženja, da je skoraj vsa duhovna in časopisna moč v oblasti nekolicin kapitalistov? Vsled tega je ne-

pojmljivo, da se morejo dobiti ljudje, ki kljub temu trdijo, da je edino sedanji kapitalistični sistem v položaju, da da kruha človeškim masam. Kruha, da, pa kakšnega! Velika večina človeštva strada, brezposelnih je na milijone, dočim ogromna manjšina živi v razkošju. Ravno tako je nepojmljiva trditev, da bi pomenil povratek k srednjestanovskemu malemu obratu pomakniti gospodarsko življenje za 200 let nazaj. To bi veljalo le v toliko, da bi prenehalo kopičenje premoženja v rokah nekaterikov in da bi se njegova porazdelitev izvršila pravičnejše. To bi bil pa velikanski napredek.

Proč s kapitalizmom!

Vsled tega izkazujejo tisti, kateri hočejo odti kapitalizem s katoliškim plaščem zelo slabo uslugo katoliški veri in Cerkvi. Kajti s tem bi bila vera izrinjena iz praktičnega gospodarskega življenja, ki vendar zajema devet desetini vsega človeštva. Če ne bi imela vera ozira na človeške potrebe, bi bila tudi v nasprotju z apostolom Janezom, kateri imenuje lažnike tiste, ki pravijo, da ljubijo Boga, dočim sovražijo svojega brata. Če bi bilo tako, potem bi bila tudi nauk in življenje katoliške cerkve neumljiva, v kateri so ravno najbednejši vedno dobivali svojo zaslobo.

Papirničariem — polna pravica.

Boj papirničarjev za kolektivno delovno pogodbo je tako elen in gibčen, da mu je v tedniku težko slediti, ker se dogodki prehitevajo. Tu naj sledi kratak potek dogodkov:

V Vevčah izbruhne stavka.

Po brezuspešnih pogajanjih v Ljubljani, da se popravijo storjene krivice Klešniku in Sredensku, je JSZ predložila papirničarjem ultimatum, da stvar do 16. avgusta t. l. v smislu delavskih zahtev reši, sicer ne odgovarja za posledice. Družba je odgovorila z dolgim odgovorom, ki ga je nabila tudi v papirnici v Vevčah, grozeč z izprtjem in prepovedjo zborov na dvorišču tovarne.

Ob dveh popoldne dne 16. avgusta je delavstvo papirnice Vevče ustavilo obrat in se do zadnjega, krog 580 po številu, zbralo na dvorišču. V imenu J. S. Z. se je ta čas pogovarjal z družbo, zastopano po gg. dr. Pavlinu in dr. Boleto dr. Andrej Gosar. Dasi je delavstvo popustilo, ni družba odnehala prav nič.

Predsednik obratnih zaupnikov je nato otvoril na dvorišču impozanten zbor, na katerem so nastopili kot govorniki: Pitako, Žužek, dr. Gosar, Kravos in Urankar.

Po zboru so se sestali zaupniki na posvet. Ko se je ta končal, je tov. Fr. Žužek med silnim navdušenjem proglasil stavko v papirnici Vevče. Takoj nato se je konstituiral strokovni odbor, ki je odredil vse potrebne korake, da ostane stavka na višini in da se preprečijo morebitne nesreče v tovarni.

Pogajanja dne 18. avgusta v Ljubljani.

Za 18. t. m. je inspekcija dela sklicala v dvorano OUZD v Ljubljani pogajanja za kolektivno delovno pogodbo. Teh so se udeležili vsi obratni zaupniki tovarne Vevče-Goričane-Medvode ter za JSZ dr. Gosar, Pitako, Lombardo in Žužek, za socialne demokrate Urankar, za demokrate Kravos. Podjetje je zastopal tajnik dr. Ciril Pavlin, zvezo industrijev gg. dr. Golia in inž. Šuklje, Delavsko zbornico pa tajnik Filip Uratnik.

Po skoraj 4 ure trajajoči hudi bitki se je na Žužkov predlog dosegel sledeči kompromis:

I. a) Podjetje skrči kazni za Klešnika za 7 dni;

b) slučaj Sredenskih se takoj preišče na licu mesta po inspektorju dela in takoj izreče pravdorek.

Za protikoncesijo bo delavstvo omililo stavko, t. j.: 1. umaknilo bo straže z dvorišča in 2. zjamčilo bo s svoje strani samo zakonit boj.

II. Ako podjetje pristane na pogajanja za kolektivno delovno pogodbo, katera se naj nadaljuje v ponedeljek, dne 20. t. m. ob treh popoldne, bo delavstvo v ponedeljek ob šestih zjutraj zopet pognalo obrate v Vevčah.

Sobotna preiskava v Vevčah, nedeljski shod in konec tridnevne stavke.

Komisija, obstoječa iz inspektorja dela, inž. Šukljeja za industrije in iz tajnika Uratnika za Delavsko zbornico, je takoj v soboto popoldne preiskala na licu mesta v Vevčah, ugotovila, da Sredenskih ni kriv in izrekla pravdorek, da ostane na starem mestu.

V nedeljo zjutraj ob osmih se je delavstvo papirnice Vevče zbralo v društvenem domu na impozanten shod, na katerem je poročal tov. France Žužek o poteku dogodkov in o razlogih, ki so bili merodajni za sklepe sobotnih pogajanj. Shodu je prisostvoval tudi župan gosp. Gartroža. Delavstvo je sklepe obratnih zaupnikov odobrilo, pognalo v ponedeljek do nadaljnjega obrate, stavkovno vodstvo v Vevčah in v Ljubljani pa je ostalo še naprej v permanenci.

Pogajanja v ponedeljek 20. t. m.

V smislu sobotnega kompromisa so se v ponedeljek od treh do šestih popoldne začela pod predsedstvom inspektorja dela pogajanja za kolektivno delovno pogodbo, ki so potekala dokaj mirno in stvarno. Poleg glavnih obratnih zaupnikov so bili prisotni: dr. Ciril Pavlin, dr. Adolf Golia, Filip Uratnik, Pitako, Žužek, Kravos in Urankar.

Druga pogajanja v petek 24. t. m.

Ob šestih zvečer sta se stranki sporazumeli, da se pogajanja nadaljujejo v petek dne 24. t. m. ob treh popoldne v

Vevčah. Izgleda, da se bo podrobno obravnavalo akord, premije, mezde in kategorizacija delavstva.

Naše mnenje.

1. Kolektivna pogodba se ne sme glabati samo v minimalnem okviru zakonov;
2. mora delavstvu zjamčiti dolgoletne pridobljene pravice;
3. mora delavske prejemke urediti pravično.

—o—

To delo je treba pospešiti. Zavlačenje ni na mestu in ga papirničarji ne bodo dovolili. Papirničarji: bodite kot obroči!

Političen pregled.

Radičeva smrt je vse duhove v naši notranji politiki razburila. Vse je gledalo in še danes gleda z enim očesom v Zagreb, z drugim očesom v Beograd in vse, doma in izven državnih meja, čaka kaj bo rekla opozicija v Zagrebu in kaj vlada v Beogradu.

OPOZICIJA.

Pri Hrvatih se čuti pokanje; dvomimo, da bi delj časa Hrvatje, prečanski Srbi in liberalni Slovenci orali mirno skupaj, da bi se zedinili na pozitivnem programu in konstruktivnem delu.

VLADA.

Vlada nima rožnatega položaja. Vlada pa drži kljub temu, mirno in resno dela, ne da pa prav nobenega povoda za kako razburjanje, še večje nerazpoloženje, ali celo kake izgrede. Zadnje zasedanje parlamenta je bilo eno najbolj plodovitih. Skupščinski odbori pa bodo delali še nadalje kljub parlamentarnim počitnicam. Če bo vlada vzdržala in ne nastopi kak nepričakovan obrat, bo jesensko zasedanje še plodovitejše, dasi so težave gotovo velike.

NAŠE STALIŠČE.

Težo položaja mora nositi predvsem delavstvo, nižji sloji, ki so za sedanji položaj najmanj odgovorni in so si ga najmanj želeli. Država je finančno v resnem položaju, gospodarsko stanje rabi nujno izboljšanja. Vsi drugi stanovi čutijo krizo, zvrčajo jo, če ne vso, pa vsaj deloma na konsumente, na delovno ljudstvo. Delavci, kam pa naj mi odvalimo krizo, ki moremo upati samo na pravično in trajno ureditev države, kakor jo zahteva krščanska demokracija? Vsa dejstva celih deset let, odkar smo državo ustanovili, vse politične borbe, vsi socialni pretresljaji in vse narodne borbe v Jugoslaviji nam dokazujejo in glasno kličejo: postavimo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev na podlagi popolne ljudske samouprave in vlade ljudstva!

Naročite Del. koledarček.

Delavski koledarček je že dotiskan; sedaj je v knjigovoznici. Nekateri skupine še vedno niso prijavile, koliko izvodov žele naročiti. Hitite, da ne zamudite. Počasnost v organizaciji je njena najslabša stran.

Pridobivajte novih naročnikov!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarski tabori.

Viničarji smo najstarejši delavski stan, posebnost po svojem poklicu od vsega ostalega poljedelskega delavstva. Nad 23.000 duš štejejo samo v mariborski oblasti, ter tvorimo kot taki pretežno večino prebivalstva vseh naših vinorodnih krajev. Smo stan zase in zato se moramo vsi zavedati tega in vsi delati le za naš ljubi viničarski stan, ker je to naša gospodarska in kulturna potreba. Delati uspešno pa je samo tedaj mogoče, ako poznamo najprej samega sebe, svoj stan, njegovo in z njim svojo zgodovino, da jasno razločujemo pota k boljši bodočnosti in nasprotno, da smo si edini v posluževanju sredstev za dosego višjih ciljev; uveljaviti se, gospodarsko si odpo- moči, zbrati vse svoje moči skupaj in se povzpeti na čim višjo stopnjo splošne in strokovne izobrazbe, katera naj tvori fundament vsemu drugemu.

Zato pridimo vsi viničarji, viničarke in mladina na naša stanovska zborovanja »Viničarskih taborov«, katere sklicuje naša krščansko socialna organizacija »Strokovna zveza viničarjev« in sicer za gornjeradgonski okraj v nedeljo, dne 2. septembra v Gor. Radgoni, za ormoške in ljutomerske gorice pa pri Jeruzalemu v nedeljo, dne 9. septembra. Vabljeni ste tudi vsi naši prijatelji, kmetje in vinogradniki, nudila se vam bo prilika spoznati naše pravilno hote- nje in delo za naš viničarski stan in s tem združeno delo za blagostanje in skupnost vseh naših stanov.

Gornja Radgona. Viničarski tabor se vrši v nedeljo, dne 2. septembra t. l. po sledečem programu. Zjutraj rana sv. maša, potem zborovanje v dvorani posojilnice: 1. Viničarski stan, referira tovariš Jože Košnik; 2. Organizacija in njene naloge, referira tov. Peter Rozman, obl. poslanec. 3. Naša izobrazba in mladina, referira tov. France Žužek iz Ljubljane. 4. Sklepi, resolucije in prijateljski razgovori z zastopniki viničarjev iz vseh krajev. Viničarji! Ne sme manjkati no- benega.

Celjsko okrožje

Celje. V nedeljo dne 26. avg. ob treh popoldne se bo vršila seja — sestanek odbora Strok. skup. del. in nam. Celje. Udeležba obvezna. Priti vsi točno!

Celje. Okrožno tajništvo Jugoslov. strokovne zveze v Celju se nahaja sedaj v novi hiši Orlovskega doma v Celju, Samostanska ulica. Dom stoji nasproti starega okrož. sodišča (Kreisgericht), kjer je tudi sedanji vhod. Prejšnji vhod pri Belem volu je odrezan z zidom in je nemogoč tam vhod k tajništvu. Tajništvo leži nad bivšo dvorano. Toliko vsem v vednost in ravnanje, ki bodo iskali tajništvo JSZ v Celju.

Služkinje

Celje. Za v nedeljo dne 19. avg. skli- can sestanek Poselske zveze se je vršil ob nepričakovano dobrem obisku. Ude- ležilo se ga je 18 članic. Poročal je tov. Drobne o organizaciji, zopetni poživiti Poselske zveze, o celotnem delovanju te zelo važne zveze, sploh o vsem potreb- nem za zopetno utrditev te zveze. Na- vzoče članice so enoglasno odobravale vsemu poročilu in se je sklenilo sklicati širši sestanek, na katerega se bo pova- bilo referenta ali referentinjo iz Ljub- ljane. Dan tega sestanka se določi v nedeljo 26. avgusta, ko se dobi točen odgovor od članic.

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Pohorju. Zopet moramo spregovoriti javno besedo. Že zadnjič smo poročali o nerednostih pri izplače- vanju delavcev v kamnolomu Lenarčič in kljub temu se še vedno dogajajo. Razni odtegljaji, kakor prispevek za OUZD in davek se zaokrožujejo navzgor, tako da imajo delavci redno par dinar-jev izgube. Ni dosti, ali delavce to raz- burja in odločno zahtevamo, da se s tem neha. V bodoče bomo vsak tak slučaj posebej izročili našemu pravnemu zas- topniku v izterjatev.

Drugo, kar delavce razburja, je ča- kanje na izplačilo. V soboto se konča z delom že ob 5. Ob šestih pa prinese uradnik šele denar in prvi delavec dobi plačo šele ob četrh na sedem. Ves ta čas čakajo delavci ob vsakem vremenu pred pisarno in zadnji prejmejo plačo šele okrog osmih. Mislimo, da take za- nikrnosti ni na vsem svetu. Zato je pa upravičena energična zahteva delavstva, ki tem potom javno zahteva od svojega podjetnika, da začne takoj po končanem delu izplačevati delavske mezde, in si- cer naj bo denar v kuvertah.

Železničarski vestnik

Vsem članom in prijateljem Promet- ne Zveze! Osrednji odbor je sklenil, da letos postavi popolnoma lastno listo za

volitve skupščinarjev za bolniški fond. Prosimo torej vse naše člane in prija- telje, da že sedaj razvijejo najživahnejšo agitacijo za naše kandidate, tako, da bo izid teh volitev za našo organizacijo ča- sten in presenetljiv. Vsem našim sku- pinam in plačilnicam pošljemo pravo- časno vse potrebno za te volitve. V slu- čaju, da kateri ne bi dobil kandidatnih list, ali mu manjkajo eventualna navo- dila, naj se takoj obrne na vodstvo Pro- metne Zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Program Prometne Zveze za izbolj- šanje pravic članom bolniškega fonda je razviden iz današnjega oklica! Tovariši, širite naš program!

Iz intervencij. Osrednji odbor je vlo- žil ponovne intervencije na ministrstvo v zadevi naknadnih mezdnih kreditov, izplačilo razlik uslužbencem po zakonu o drž. prom. oseboju po čl. 215, da se de- lavstvu izdajejo legitimacije in pravice do voznih ugodnosti, kot jih ima vse

nastavljeno osebje, in da se skliče an- keta vseh strokovnih organizacij in da se v sporazumu sestavi oziroma dopolni in popravi Delavski pravilnik. O nadalj- njih intervencijah za izboljšanje našega položaja se vrše posvetovanja in se bo- do vložile v kratkem času.

Slovenskim železničarjem!

Volitve v oblastno upravo humani- tarnih fondov so za vse železničarje zelo važne! Ne toliko, da bi se za že- lezničarje iz danih razpoložljivih sred- stev izbile kake posebne nove ugodnosti, ker je to pri obstoječem centralistično urejenem sistemu nemogoče. Zato pu- stimo demagogijo in frazarjenje zaradi zavoženja bolniške blagajne našim kon- kurenčnim organizacijam, mi pa posta- vimo svoj program na izkušnjah, pri- dobljenih tekom minulih desetih letih. Mi smo uvideli, da za kulturno razvite dele naše države ne zadošča taka samo- uprava kot obstoja v današnjem obsegu in obliki. Mi smo prišli do prepričanja, da je mogoče smotreno delo za naše slovenske železničarje, ki bi bilo vse- stransko napredno in primerno duhu časa le, ako postane naša oblastna samo- uprava skupščina res samoupravna. Vsled tega smo vzeli v svoj program eno naših najvitalnejših zahtev:

za popolno decentralizacijo in tako samoupravo,

ki ne bo odvisna od duševnega birokra- tizma. Tak sistem zahteva armado urad- ništva, mnoštvo zdravnikov, tratenje energije, časa, denarja. Ta sistem za- hteva toliko denarja, da ostane za bolne železničarje predpis o zabrani specija- litet, določitve o uporabljenju aspirina za vse mogoče bolezni in o blagodejnem vplivu različnih barvanih vod, da si pri najboljši volji pacienti niti z avtosuge- stijo ne more več pomagati. Tu je po- trebna radikalna revizija.

Bolniška blagajna zdravnikom ne sme biti njihov postranski zaslužek. Obsojamo tako omalovaževanje železni- čarjev in obenem ponižanje naše soci- alne inštitucije, kjer je zavarovanih preko 30 tisoč članov z rodbinami. Zdravniki naj bodo izrečno nastavljeni le za železničarje. Ta sistem je upeljala Nemčija in omogočila zavarovancem drugačno pomoč v slučaju bolezni kot pa je to slučaj pri nas. **Železniški zdrav- nik naj bo dostojno plačan, da se bo mogel posvetiti zgolj za skrb železni- čarjev.** Vse to zaposlenje v različnih službah priča, da trpi zdravniška služba, ki se ne more opravljati tako vestno in uspešno, kakor bi bilo to sicer mo- goče. Zato pa najodločnejše **protesti- ramo**, da bi se nastavljal k bolniški blagajni zdravnike, kateri so na tak na- čin preobloženi. Dalje zahtevamo tudi v

zdrav. pogodbah temeljite remedure.

Železničarji spadajo med inteligentni stan. Pa če tudi odpade ta krilatica, imamo pred seboj ljudi, ki imajo pravi- co zahtevati, da se postopa z njimi kot s človekom. Na železnici se je zad- nja leta razpasla grda razvada, da vse, kar ne nosi zlatega ovratnika, za one navzgor, ne eksistira. Gospodje pozab- ljajo, da smo vsi člani ene in iste drža- ve in mislijo še vedno na dobo poda- nikov. Poudarjamo, da so zlasti oni gos- podje, ki so vzeli v zakup železničarje, to je slavna Zveza jugoslovanskih na- rodnih železničarjev in brodarjev, v pol- preteklem času imeli v svojih ekspon- entih največje pandurje in samopa- neže. Danes žalibog se še dobe med njimi slučajji, da eksponent podružnice JNZ neomejeno razpolaga s službenim in pa s prostim časom svojih delavcev za svoje privatne pridobitne svrhe. Ne- kateri gospodje ne morejo ločiti med lastnino države in svojo, drugi zopet smatrajo ljudi kot bedno živino in si celo pri tem domišljajo, da so neda- takljivi. Ta organizacija — prav kmalu se bo moglo konstatirati — je med na- mi bila. Kmalu je ne bo več. In ta organizacija nam je tudi oficielno ponu- dila kompromis, a mi se z mrtvecem ne moremo pogajati, še manj pa kompro- mitirati naš krščansko socialni program z ljudmi, ki so se vezali in se še vežejo z največjimi nasprotniki slovenskega delovnega ljudstva.

Na drugi strani nam je ostala edina možnost, da sklenemo kompromisno li- sto s Savezom ujedinjenih železničarjev. Pri zadnjih volitvah smo jim omogočili tudi njihovo zmago. Vemo, da je ideja ujedinjenja simpatična vsem, in tudi nam. Tudi ujedinjenje se ne sme izvesti na podlagi točno določenih pravic in dol- žnosti. Kompromis je mogoč pri ljudeh, ki priznavajo druge, ki pripadajo isti kategoriji in položaju. Savez ujedinjenih železničarjev pa je zavrgel svoja glavna načela ujedinjenja in odklonil od nas ponudeno roko za kompromisno listo, hoteč, da zabijemo društvena vrata, od- pravimo svoje kovčge, likvidiramo svo- jo krščansko načelnost in z razvitim praporom prikorakamo kot spokorniki v njihove socialistične komunistične vr- ste. Evo njihov odgovor na našo po- nudbo:

»Ujedinjeni Savez železničarjev Jugosla- vije postavi za letošnje volitve kandidatne liste v ljubljanski, zagrebški, sarajevski in

Atom:

Zasebna lastnina je sveta.

Misli krščanskega socialista.

»Nam komunistom so očitali, da ho- čemo odpraviti osebno z delom pridob- ljeno lastnino, ki je temelj vse osebne svobode, delavnosti in samostojnosti. Z delom pridobljena in zaslužena lastni- na?« »Te nam ni treba odpravljati, in- dustrijski razvoj jo je odpravil in jo od- pravljaj dan za dnem.« Vsi izven sebe ste, ker hočemo odpraviti zasebno last. Toda v vaši obstoječi družbi je zasebna last za devet desetink članov odpravlje- na; »zasebna last obstoja baš v tem, da za devet desetink ne obstoja.« Tako pravi Marks v svojem komunističnem manifestu. In v marsičem mu moramo dati prav.

»Zasebno lastnino hočemo odpra- viti« tako ponavljajo komunisti in soci- alisti vseh barv. »Zasebna lastnina je sveta« tako trdi vsak prepričan krščan- ski socialist. »Zasebna lastnina je sve- ta« prav tako trdi vsak bogatin, vsak veleindustrialec in vsak veleposestnik. Na videz so si ta načela različna in ven- dar niso, na videz zelo podobna in silno različna.

Ako pravi komunist »zasebno last- nino hočemo odpraviti« in ga vprašate, kako to misli, vam pove v duhu marksi- stičnega manifesta, da pač hočejo od-

praviti zasebno lastnino kakršna je se- daj, ko je zasebna last za devet desetink članov človeške družbe odpravljena, priboriti pa hočejo to zasebno lastnino nazaj onim devetim desetinkam, ki je zdaj nimajo.

Ako pravi krščanski socialist: »Za- sebna lastnina je sveta« in če ga vpra- šate, kako to misli, tedaj bo odgovoril, da se tega čisto resno drži, da pa ako se te besede dajo povsem drugače razu- meti, kakor se običajno pojmujejo in da je le treba te besede prav umeti in iz- peljati, pa bo marsikaj drugače izgle- dalo v človeški družbi. Povedal bi mor- da tudi kako je prišel do svojega pre- pričanja, kljub temu, da je ubog delavec nemanič. Slišal sem večkrat: Zasebna lastnina je sveta. In verjel sem to. Pa vendar so se mi vrivale v glavo misli, kako je moj delodajavec prišel do svoje zasebne lastnine, jaz pa kljub vsemu naporu ne morem do ničesar priti. Prav toliko zaslužim, da skromno preživim sebe in svojo rodbino. Vrivale so se mi v glavo misli, kako moj gospodar, ki ima dovolj in preveč kruha, vendar ne da meni plačila, ki bi mi ga mogel in moral dati. Videl sem tudi, da mi vsled prenapornega dela in preslabe hrane pešajo moči, da bom kmalu onemogel starec in vkljub vsemu delu navezan na podporo drugih. In videl sem tudi, kako moj delodajavec kljub temu, oziroma ravno zato, ker toliko družin spravi ob življenjsko srečo in zadovoljnost vedno bolj množi svoje bogastvo in zasebno

lastnino. Kljub temu pa mi je resnica: Zasebna lastnina je sveta, vedno tiščala v glavo. Eno vprašanje pa mi ni dalo noč in dan miru: Kakšen Bog to mora biti, ki tako visoko ceni lastnino, stvar, materijo, da se morajo celo živi ljudje radi nje žrtvovati? Če je mrtva stvar sveta, ker si jo je človek po človeških postavah pridobil, ali ni človek, ki je vendar božji otrok in neoddatna lastni- na, neskončno več? Dolgo si na to vpra- šanje nisem mogel odgovoriti. Toda po- lagoma sem prišel do spoznanja, da je stavek: »Zasebna lastnina je sveta« vendarle resničen, samo v drugem smi- slu. Sveta je za vsakega, ne samo za ne- katere, to se pravi pravico do lastnine in do možnosti pridobiti si zasebno last- nino imajo ne samo nekateri srečni, am- pak vsi in le tedaj bo država spolnila svojo dolžnost, kadar bo omogočena za- sebna lastnina pretežni večini njenih članov, ne pa tako kot je sedaj, ko je ravno narobe. Da pravilno umevam sta- vek: »Zasebna lastnina je sveta« me po- trjuje tudi veliki papež Leon XIII., ki pravi: »Ne samo, da mora veljati za- sebna lastnina kot nedotakljivo pravo, država mora to pravico v svoji zakono- daji pospeševati in v svojih odredbah gledati na to, da kolikor mogoče mnogi državljani pridejo vsaj do skromne za- sebne lastnine.«

»Zasebna lastnina je sveta« trdi prav tako tudi vsak bogatin, vsak vele- industrialec, vsak veleposestnik. Ako si je veletrgovec začasa vojne potom ve-

rižništva in preskrbovanja vojaštva pri- dobil veliko premoženje in bi ga ti opo- zoril na krivičnost takega premoženja, bo sigurno odvrnil, da je zasebna last- nina sveta. Ako tovarnar bogati na ra- čun pritrgovanja zaslužka delavcem, podkupovanja ali recimo korupcije, in ga primeš, bo gotovo dejal, da je za- sebna lastnina sveta. Ako prejema del- ničar brez lastnega dela visoke divi- dende na račun nehiigijeničnih naprav v rudniku, na račun nezdravih delavskih stanovanj in mu to kdo očita, bo prav tako navdušeno zatrjeval, da je zasebna lastnina sveta stvar in da je revolucio- nar, vsakdo ki je tozadevno drugih mi- sli itd., itd.

Razvidno je iz tega razmišljanja, da so pojmi o zasebni lastnini različni, tudi včasih na videz enaki. V bistvu se pristaš komunističnega manifesta in kr- ščanski socialist glede pojmovanja o za- sebni lastnini ne razločujeta mnogo. — Obadva hočeta, da postani zasebna last ne samo last posameznikov ampak vseh in to je gotovo pravilno. Razloček pa je v tem, da hoče krščanski socialist, da ostani zasebna lastnina sveta, vendar tako, da je postane deležna pretežna večina, pristaš komunističnega manife- sta pa hoče otroka z vodo vred iz barja vreči, to se pravi z drugimi besedami: Ker zasebne lastnine nima večina, naj je nima nobeden. Mi pa pravimo, ker je večina, ki dela, nima, naj jo dobi. Vsi jo pa vsled neenakosti človeške na- rave itak ne bodo nikdar imeli.

eventuelno tudi že v subotški direkciji. Centralni odbor je sklenil, da odklanja v principu vsake kompromise, ker stoji na stališču, da je potrebno v upravne in nadzorne odbore postaviti sodruge, ki bodo vsekdar tvorili homogeno celoto ter vedno postavili celega moža, kar pa pri kompromisih ni zajamčeno, ker posamezne grupacije, ki stvorijo kompromis, lahko od slučaja do slučaja menjajo taktiko.

Edini spas železničarjev vidimo mi v enotni razredni železničarski organizaciji ter tudi iz tega stališča odklanjamo »enotne fronte« le v posameznih slučajih, ker nas izkušnja iz preteklih časov uči, da so ravno kompromisi in začasne enotne fronte vedno znova odgodile uresničenje želje pretežne večine železničarjev — trpinov — to je ujedinitvenja v enotno razredno bojovno organizacijo.

Z ozirom na v »Delavski Pravici« označeno stališče, glede razrednega boja pa porabimo tudi to priliko, da Vas pozovemo, da uresničite »protokol ujedinitvenja« iz leta 1925, ki ga je podpisal Vaš sedanjí načelnik ter vstopite v »Ujedinitveni Savez« in kot člani razredne železničarske armade postavite že za te volitve Vaše najboljše moči na kandidatno listo.

Ta odgovor znači absolutizem, negacijo vsega drugega, kar obstoja poleg njih in mimo njih. Ta ošabnost je kvitirana še za našo lojalnost pri zadnjih volitvah z odklonilno gesto, zato smo sklenili, da ne vržemo puške v koruzo, marveč da pokažemo, da smo tu in da se nas upošteva pri reševanju socialnih vprašanj, kakor tudi naše svetovno nazoriranje. **Odgovornost, da ni prišlo do kompromisne liste, je tedaj, gospodje od Saveza, na Vaši strani.** Mi smo pa vedno še pripravljeni za skupne akcije v korist železničarjev. Na drugi strani smo veseli, da ste nam s tem nudili priliko, da moremo pregledati svoje vrste.

Ne delamo obljub, naš program nam je svet, čeprav bo težko v bližnji bodočnosti dosegljiv. Zainteresirati hočemo narodne zastopnike zanj in uverjeni smo, da ga bomo ob priliki, ki bo prišla, tudi izvedli.

Kdor se ne lovi za frazami, kogar je tepla šiba izkušnje Zvezarjev, ta bo vodil z nami borbo za popolno decentralizacijo humanitarnih fondov, za izrabo milijonov teh fondov, ki služijo v spekulativne svrhe po bankah, ta bo pristopil pod prapor slovenskih krščanskih socialnih železničarjev.

Torej volite dne 10. septembra listo, katere nosilec je Kores Martin, ključavničar drž. žel!

Načelnstvo Prometne zveze.

Železničarji in privatne službe.

K razpisu št. 84-I-28 direkcije o privatnih službah, objavljenem v »Delavski Pravici« št. 6 od 5. julija, nam poročajo še naslednje: Vsi železničarji živimo težko in če pomislimo pri tem na to, da je življenski stroj vseh približno enak, moramo ugotoviti, da žive pogovni, postajni, skladiščni delavci ter pomožni zavarovalci itd. veliko težje kot nastavljenici in uradniki. Delavci zaslužijo, bodisi v mestu ali na deželi ob progi mesečno približno od 600 do 900 dinarjev. Bele vrane so že tisti, ki zaslužijo 1000 dinarjev. Od te vsote se mu še odtegne ca. 60 dinarjev za bolniško blagajno, davek in pa provizijski sklad in potem še navrh kakega »kovača« za eventuelne kazni, katere kar mrgolijo na železnici; z ostalo plačo pa naj tak delavec živi, bodisi da je samec ali pa ima družino z enim ali pa tudi desetimi otroci. Umljivo bo torej, da si bo vsak tak delavec skušal iskati postranskega zaslužka, samo da lažje preživi svojo družino. Vse drugače je pri uradništvu. Če uradnik živi s svojo družino samo od železniške plače mora gotovo biti popolni abstinent, »antinikotinist« in še povrh mora vsak dinarček parkrat obrniti, predno ga izda. Hudo je tudi tem uradnikom, ko vidijo, da živijo drugi, ki vršijo isto službo, lepše, in si privoščijo vsega, česar si pože. Poznamo pa veliko primerov, ko imajo višji želez. uradniki več služb, ko so žene učiteljice, trgovke itd. Če direkcija hoče gledati na vse enako potem vsa čast, če dela pa izjeme, bomo pa potrkali drugje. Če ne bo reda radi postranskih služb pri vseh enako, bomo primorani v našem glasilu navesti imena onih višjih uradnikov, ki se ne pokore razpisu št. 84/I-28. Če moramo skromno samo z žel. plačo živeti mi, in poleg tega še pošteno, bomo poskrbeli, da bodo tudi drugi poskusili to, kar okušamo nekateri. Enaka pravica za vse železničarje.

DELAVSKI MLADINSKI TABOR

priredi Krekova mladina v nedeljo, 2. septembra na Šmarni gori.

Ob 9 sv. maša z govorom, po sv. maši tabor, na katerem govorijo med drugimi tudi tov. Jože Gostinčar in France Žužek.

Popoldne pod goro pri Koširju prijateljski sestanek in razgovor.

Na taboru sodelujeta tamburaška zbor iz Zaloga in Preske-Goričane.

Delavci, Krekoveci, krščanski socialisti, udeležite se tabora vsi!

Krekova družina.

Okrožnice za organizacijo posameznih krajin smo razposlali vsem družinam, kjer bo sedež posameznih krajin, zato poprimimo za delo v smislu izdanih okrožnic.

Družine, katere še niso podpisale pristopnice k Delavski Založbi, kakor tudi posamezni člani, naj to store čimprej. Nekateri družine še niso poslane naročil za naš »Delavski koledarček«. Pazite, da ne boste brez njega, zato nosite sami odgovornost, naročite ga čimprej pri centrali Krekovih družin.

Ljubljana. Redni tedenski sestanek se vrši vsak četrtek ob 8 zvečer. Na zadnjem sestanku smo imeli predavanje o naših planinah in zadnjem taborenju naših Borcev pod Stolom. Na prihodnjem sestanku se vrši razgovor o pevskem in dramatičnem delu naše družine. Pridite vsi člani in članice.

Vič. Naša družina priredi v nedeljo dne 26. avgusta izlet na Žalostno goro pri Preserjih. Zbirališče pri Društvenem domu ob 6 zjutraj, potem peš na goro. Po prihodu na goro bo sv. maša, po sv. maši razgovor in prosta zabava v naravi.

Moste. Tukajšnja družina je imela v nedeljo 19. avgusta lep družinski izlet v Kamenco k Sv. Heleni. Izleta so se udeležili vsi člani. Veselo so zapeli, rajali v lepi obsavski ravnini, mladi pa tekmovali v teku za hleb kruha. Bil je res lep popoldan za našo družino. Takih izletov bo treba še več tudi pri drugih družinah. Ob večernem zvonjenju in molitvi se je družina napotila proti domu.

Krekova družina Jesenice. V soboto zvečer ob 8 se bo vršil važen sestanek v običajnih prostorih. Zato vsi in gotovo! Člane strokov. organizacije vljudo vabimo. — Preteklo nedeljo 12. avg. je imela naša družina izlet na priljubljen Ratitovec, kraj radosti kakor tudi tuge našega prvobornika Kreka. Vkljub nepoznanju pota je bilo razpoloženje kakor nismo pričakovali.

Krekova družina Sv. Miklavž. Prihodnji družinski sestanek se bo vršil v nedeljo 26. avgusta po večernicah v društveni dvorani. Govoril bo č. g. kaplan France Kolenc o »Verski vzgoji«. Tovariši in tovarišice, udeležite se vsi! — Plačajte zaostalo članarino! Imejte vedno pred očmi vse obveznosti, ki jih imate do organizacije. Pridobivajte novih članov!

Zavrč. V nedeljo dne 26. avg. se vrši po rani maši v stari šoli na Zavrču zborovanje »Strokovne zveze viničarjev«. Govoril tov. Jože Košnik o novem »viničarskem zakonu«. Ker se nahajamo ravno v času sklepanja pogodb z vinogradniki, ob preselitvi in najemu viničarij, je silno važno za vse viničarje, da so temeljito poučeni o vseh pravicah, ki jim jih nudi novi viničarski red. Zato pridite vsi!

Delavska zveza

Celje. V nedeljo dne 26. avgusta t. l. ob 9 dopoldne se bo vršila v tajništvu Jugoslov. strok. zveze v Celju (Orlovski dom) seja okrožnega odbora Delavske zveze. Tovariše odbornike pozivamo, da se seje udeležijo polnoštevilno. Sploh vsi, ki prejmejo vabila, vsi ostali pa potom tega obvestila. — Predsednik DZ.

Pristopajte kot člani k »Delavski založbi«! Delež po 50 Din. Kdor podpira skupno stvar, ta je rešitelj samega sebe in drugih.

Vera in življenje.

V mladem gibanju pri nas in splošno po svetu sta osrednja problema: vera in življenje. Z mogočnim poletom tehnike, se je naselil v dušah življenski realizem, ki se hoče oprostiti verskih perspektiv, ki naj so neživljenske. Vsakdanje življenje je posplošilo mišljenje in čuvstvovanje ljudi tako, da mu je globlji verski čut nekako otopel in ga ne ogreva več. — Zlasti pri industrijskem ljudstvu, ki je prezaposleno zlasti tudi ob nedeljah in praznikih, postaja vsakdanje življenje brez verskega doživljanja in vera mu ni več bistvo njegovega bitja. Delavec bolj kot kmet vidi pred seboj moč tehnike, ki ga oslobaja pred težo dela, ne občuti pa rastoče moči vere, ki bi gradila v njem duhovnega človeka. In še en moment je. V realni vedi je gotov napredek, ki je lahko zgolj mehaničen, dočim je v našem vsakdanjem življenju mogoč napredek duhovnega življenja zgolj s sodelovanjem z duhovnimi silami, ki je milost, ki terja celo našo osebnost.

Brez dvoma je brezverski socializem med delavstvom velik krivec v tej smeri. Ker ne bazira na etičnem in verskem temelju, je nujna propast v obeh smereh. Morebiti je v industrijskem delavcu še nekaj »verske navade« ali ideja je zabrisana in ker ni več verska ideja, ki bi vodila človeka, ni več ona ustvarjajoča sila za vsakdanje življenje. In ta brezidejnost je najhujše zlo za verski in moralni propad celotne družbe.

Veliko pripomore k razpadu družbe: **moda, alkohol in spolna razbrzdanost.** Kdor ne pripozna božje avtoritete, ta ne najde več trdne opore za svoje življenje in podivja. Nagonsko življenje zaslužni celotnega človeka in posledice so neizogibne. V takem ozračju je nemogoče vsako versko in cerkveno življenje, ker so nagoni postali bog.

Vendar življenje samo protestira proti odpadku napram svojemu Praviru. Zato je nastalo mlado duhovno gibanje zlasti v katoliških vrstah, ki stremi, da zopet združi vero z življenjem, z vsakdanjostjo. Zato zavrača vero kot zgolj neko navado in jo hoče doživeti v svojih dušah, da postane njihova last in obogati njihovo duhovnost. Cerkev mora stati v službi duš in ne pristašev, da je bogata duhovna zakladnica za vse. S tem se odbije politika, odbije očitek, da ne dobi vsakdo one duhovne hrane, ki mu je potrebna. Mi moramo v svoje vsakdanje življenje spraviti vprašanje cerkve, da nam bo cerkev naš dom, kjer bodo naši sestanki z Bogom na prvem mestu in najbolj obiskovani.

Naše mlade duše žejaajo božjega življenja. Zato ni Krekovec, kdor ne stremi za tem idealom. Vse naše kulturno življenje ima ta svoj vir in cilj. Treba je trdega boja in odgovedi, da moremo hoditi to pot in edino ta je prava. Mi smo nosilci Kristusovega evangelija v delavske mase, v tovarne, v rove, v vinograde, zato izoblikujmo svojo podobo, ki mora biti drugi Kristus.

Po tem potu naj hodi sleherni Krekovec! Tine Rok.

Sestanek delegatov kršč. soc. organizacij v Mariboru

V nedeljo 19. t. m. se je vršil v Mariboru lepo uspel sestanek delegatov kršč. soc. delavskih organizacij iz Mariborske oblasti. Bile so častno zastopane različne skupine J. S. Z., viničarjev in Delavske zveze. Sestanek je vodil tov. Aljančič, ki je tudi kot prvi referiral o naši strokovni organizaciji. Govoril je o težkočah in nasprotovanjih, ki se stavijo naši delavski organizaciji na pot, pa kljub temu smo z vztrajnim delom že marsikaj dosegli za naše skupine. Po začetni poti moramo iti naprej do novih uspehov.

V drugem referatu je tov. Prijatelj razpravljajal o politični organizaciji kršč. soc. delavstva, o Delavski zvezi. Sedanji politični položaj v državi ni rožnat in ravno zaradi tega bo mogoče nujna potreba, da v delavskih centrih ustanovijo Delavske zveze, oziroma že obstoječe poživijo.

Po teh dveh referatih se je oglašil k besedi oblastni poslanec g. Peter Rozman, ki je z navdušenjem pozdravil kot predstavitelj močne viničarske organizacije ta prepotrebni sestanek. Že zdavnaj bi bili morali začeti s tem, čemur danes udarjamo temelje. Obljubljaj, da

bo lepa armada viničarjev vedno stala ob strani in poziva vse, da gremo vsi s požrtvovalnostjo na delo.

Tretji referent tajnik J. Rozman je govoril o pomenu strokovne organizacije za skupnost in za posameznika. Naše delavstvo se premalo briga za svojo strokovno organizacijo, na drugi strani pa hoče imeti od organizacije takoj materialnih dobrin, hoče imeti takoj uspehov, ne upošteva pa tega, da ima vsaka stvar svoj čas. Delavstvo tudi preveč gleda na svoj lastni jaz, ne upošteva pa tega, da kar se doseže za celo organizacijo, velja tudi za posameznika. Drugje je glede tega že mnogo boljše, kot nam kaže stavka papirničarjev v Vevčah, kjer je vse delavstvo edino kot en mož.

Tov. Aljančič je nato z bodrilnimi besedami zaključil ob 12 ta pomemben sestanek.

Čez hribe in doline...

Neumesten nastop občinskega svetnika. V Mariboru imamo gospode, kateri so mnenja, da si smejo dovoliti vse, t. j. šikanirati tudi mestne uslužbence kar na cesti ne oziraje se na položaj, v katerem se ta nahaja, in prisotno publiko. Na Vodnikovem trgu se je pred kratkim enemu izmed šoferjev pripetilo, da se mu je pokvaril avtomobil. Medtem, ko je šofer popravil pokvarjeni del, pa pride prav dostojanstveno nek g. obč. svetnik ter ga prav po domače nahruli kot kakega paglavca, naj hiti, sicer bo imel preveč zamude, mu pripoveduje nekaj o disciplini in odgovornosti, naposled pa mu zagrozi: »Sicer bomo pa o tem še drugje govorili.« — Ali so mogoče obč. svetniki postali srednjeveški valpeti in priganjači? Ali je res umestno in potrebno šoferja, kateri je že itak vsled defekta razburjen, še bolj razburjati in šikanirati? — Gospodje, malo več obzirnosti napram zaposlenemu osobju, katero skuša svojo naporno službo kar najbolj vestno vršiti. Ako kateri kaj zagreši, naj se pa kje drugje pozove na odgovor! Sicer smo pa mnenja, da naj vse tovrstne šikane, pa naj bodo od katerekoli strani, na progah le izostanejo!

Iz delavskega življenja, polnega borbe za kruh in človečansko svobodo, je zajeta povest, ki jo bomo v kratkem pričeli objavljati kot novi podlistek »Delavske pravice«. Tako-le jo označa stavek iz pričetka povesti: Iz vseh premikajočih se slik, ki jih je sprejemalo njegovo oko, se je tvorila samo ena in vanjo je strmel: bila je to siva množica, ki ima samo en obraz in eno samo ime — tovarniški delavec. Pa ni povest suhoparna, pridigujoča, polna je zapletljajev, pesmi trpečih src, ki jim tovarna še ni udušila poleta. Je pesem borbe, ki jo vojuje novi rod proti izžemalcu-kapitalizmu. Opozorite že danes svoje tovariše na naš novi podlistek in pridobivajte listu novih prijateljev, novih naročnikov.

Pri Javni borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago moškim: 6 kotlarjem, 5 kovinostrugarjem, 1 mehaniku za pisalne stroje, 10 pleskarjem in črko-slikarjem, 6 mizarjem, 1 strojniku, 1 sedlarju, 2 pilarjem, 1 kurjaču, 1 stroj. ključavničarju, 2 elektromonterjem, 2 kleparjem, 1 tapetniku, 3 čevljarjem, 2 mlinarjem, 1 slaščičarju, 6 minerjem, 2 hlapcem, 1 vodoinštalaterju, 6 zidarjem, 4 tesarjem, 1 mlademu kuharju, 3 trg. potnikom za razpečevanje kuhinjskih predmetov, 2 navadnim delavcem, 9 vajencem; ženskam: 1 šivilji, 4 šiviljam za plašče, 2 šteparicam, 2 pletilkam, 2 špularicam, 1 orožniški kuharici, 1 kuharici, 1 služkinji z znanjem ital.

Jesenice. V sredo 29. avg. ob 8 zv. se bo vršilo v Kat. del. prosv. domu na Savi skioptično predavanje Strokovne skupine kovinarjev. »Grozote svetovne vojne«. Predava predsednik Prosv. odseka Delavske zbornice tov. Fr. Žužek. Obiskali bomo grozote štiriletnega klana človeštva, ko je bila na mah pogreznjena v blato zgradba kulture, ko je bil človek oropan življenja ter postavljen pod žival. Danes se vprašamo, kakaj? V največji meri za vojne dobičkarje in v proevit današnjemu kapitalizmu! Zato v boj proti vsaki vojni in za vzgojo naše mladine v tem smislu!

Prosvetnim in drugim katoliškim društvom! Kat. slov. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru prosi vsa gori navedena društva, da se udeležijo s svo-

jim članstvom in zastavami proslave 25-letnice obstoja tega društva, ki se vrši v nedeljo, dne 2. septembra 1928. Zaprošena je polovična vožnja na vseh progah ljubljanske železniške direkcije. Končna izstopna postaja je Maribor. Pomagajte nam proslaviti našo 25-letnico boja, ki ga bijemo ob severni meji naše Slovenije za krščansko, prosvetno in slovensko kulturo. Prireditelj se vrši ob vsakem vremenu.

Dr. Fr. Debevec, spec. za tuberkulozo:

Vrste in oblike jetike.

(Dalje.)

Zadnjič smo se bavili z eksudati v prsni votlini. Kaj se zgodi, če tak eksudat dalje časa postaja? Zgosti se, postane motnejši. Goščoba v njem se vsled teže spušta navzdol in tvori podlago za zaraščanje obeh listov pleure (prsne in pljučne), dočim se preostala voda sčasoma le upija v telo.

Ali se v eksudatu lahko nabere tudi kri? Da, sem in tja i krvna telesa zakrije vanj ter ga barvajo rdečkasto. Ta rdečča barva je celo tako pomenljiva, da vsled nje smemo sklepati na dvoje obolenj: tuberkulozo in raka.

Ali se eksudat katerikrat ognoji? Gotovo. Bodisi v prisotnosti jetičnih klic, bodisi le vsled njih škodljivih odpadkov, bodisi, da so se k tuberkuloznemu okuženju pridružile i druge kužne klice, ki vodijo do gnojitve, iz vseh teh različnih vzrokov se lahko poprej čist, prozoren eksudat zgosti, zgnoji (to je: vanj se naigradila nebrojna bela krvna telesa).

Kaj je treba potem storiti? Pri manjših količinah nekužnega (to je: brez bacilov) eksudata zabranimo bolniku vstajanje iz postelje, da se ognojena tekočina lažje in preje zaraste v debelo, trdo ploščo (med steno prsnega koša in pljuči). Večje množine jetičnega eksudata moramo od časa do časa odstraniti.

Gnojne eksudate vsled mešanih okuženj je treba brezpogojno odstraniti.

Pomni: Prav polagoma nastali gnojni eksudati so večinoma prosti jetičnih klic. Naglo, viharo nastajajoči so pa večidel posledica mešanega okuženja (n. pr. kadar poči kaverna).

Pomni nadalje: Neizogibna posledica vsakega večjega in dalje časa postoječega eksudata je, da se končno obe mreni (pljučna in prsna) zarastejo. Kaj čuti potem telo? Pri tankih zarastlinah morda ničesar, vsaj od kraja ne, mogoče pa sem in tja, zlasti ob spremembi vremena, bolečine in trganje.

Čim deblja je zarastlina, tem težje so posledice. Pljuča so ovirana pri dihanju, dihalne cevi slabo zračijo, slabo odstranjujejo sluz in nesnago, zato kaj radi nastajajo katari bronhijev. Pa tudi srce v takšnih okoliščinah sčasoma slabše, manj učinkovito bije.

Končno si še zapomni, da lahko istočasno obole vsled tuberkuloze razne takozvane mrene: pljučna, prsna, srčna in trebušna; vse so iz iste telesne tkanine, vse lahko kužne klice vsebujoča kri ob enem okuži.

Koliko delavcev se letno ponesreči.

Leta 1925 se je smrtno ponesrečilo v Nemčiji 5285, v Angliji 3302, v Franciji 2082 delavcev. Večjih ali manjših obratnih neizgodb pa je bilo v Nemčiji 652.837, v Franciji 777.975 in v Angliji 480.035. Mnogo pa je bilo gotovo tudi slučajev, ki sploh niso bili javljeni. V Združenih državah je letno okoli 20 do 25 tisoč smrtnih nesreč.

Kdo vodi vojne. Kitajske banke so zahtevale od generalov nacionalističnih armad demobilizacijo, ker bi morale sicer prenehati z nadaljno finančno pomočjo. Ker je in dokler je neslo, se je ljudstvo moralo klati, ko pa ne nese več, pa naj bo — mir. Militarizem in zagrizeni nacionalizem sta najmočnejša stebra sedanjega kapitalističnega gospodarskega reda.

O, te beneške gondole!

Iz občinske seje v Lomju.

V eni izmed zadnjih občinskih sej v Lomju se je tudi Zdravec oglašil k besedi in ko mu jo je župan dal, je pričel: »Gospod župan, dragi prijatelji! Kakor vam znano, sem pred nedavnim časom prepotoval skoraj vso Evropo in na svojem potovanju prišel tudi v Benetke, kraljico Adrije. Tu sem videl starodavne palače in stolp sv. Marka. Posebno pa so mi ugajale gondole, katerih je v Benetkah vse polno. Zares so lepe, nikdar prej jih nisem videl. Ko sem opazoval gondole, ki so švigale sem in tja, sem si mislil, kako lepo bi se podale tudi na našem ribniku. Kakšno veselje bi bilo to za otroke, male in velike, posebno, ker gondole niso nevarne. Zato, gospoda, predlagam, da občinski svet sklene, naročiti dvajset gondol za naš ribnik, v veselje in zabavo našim meščanom.«

Zdravec se je vsedel in k besedi se je oglašil Frluga: »Gospodje! Zelo pazno sem sledil izvajanjem mojega predgovornika in hvaležen sem mu, da je vzbudil zanimanje za olepšanje našega »bajarja«. Toda, ako sem zato, da se gondole nabavijo, pa ne smem pozabiti, da so me volivci poslali v to zbornico zato, da pomagam občini pametno in varčno gospodariti! Zato predlagam, občinski svet skleni, da se namesto dvajset gondol za naš ribnik nabavi samo dve, namreč samec in samica ter pusti naravi svojo pot, da jih v doglednem času namnoži.« (Splošno pritrdjevanje, živahno ploskanje.)

Olikani Slovenec.

Sinka so naučili, da mora vsakokrat vstati, kadarkoli prideta v sobo oče ali pa mati. Neko popoldne ga je obiskal sosedov Janjo in ta se ni malo čudil, ko je videl, da njegov sošolec vstane, kadar vstopi mati v sobo. Ker se je to

le prevečkrat ponavljalo in je tudi Janjo skakal na noge, ga je končno vendarle vprašal: »Mirko, ali mar misliš, da je tvoja mati državna himna?«

Pogodba.

Trije veseljaki so se pozno v noč vračali proti domu. Grede so sklenili pogodbo, da naslednji večer plača vso ceno oni, ki ne bo tako storil kot mu bo velela žena, ko pride domov. Prvega je žena pozdravila: »Neroda pijana, kar vso posodo razbij.« In pometal je na tla vse, kar je bilo steklenega in porcelanastega. — Drugi se je zaletel v klavir, ko je prišel domov. »Le stolci ga,« je zavpila žena. Šel je po sekuro ter ga sesekal na drobno. — Tretji se je na stopnicah spodtaknil in žena je zavpila nanj: »Le prebrni se in ubij se!« — Ta je plačal ceno.

Župan tolazi ženo, katere mož je bil obsojen zaradi tatvine. »Nič ne marajte; čez en mesec ga boste zopet imeli doma.« — Žena: »Saj to je ravno. Jaz sem mislila, da bo dobil šest mesecev.«

Na ribiškem trgu. Gospa: »Toda, tale sulec pa ne zgleda posebno lepo.« Krakovčanka: »Gospa, potem pa kupite zlato ribico, ne pa sulca.«

Premalo pomislil. Trgovec (novemu slugi): »Zlomka, saj sem ti rekel, da prinesi odgovor na pismo, katero si nesel Seliškarjevim.« — Sluga: »Če mi ga pa niso dali.« — Trgovec: »Dali, dali. Če bi bil vedel, da osla pošiljam, bi bil šel raje sam tja.«

Inserat. Ogrinjalo zgubila dama s kameljo dlako.

Inserat. Uro zgubil gospod s švicarskim kolesjem.

Vrednost denarja. Za 100 nem. mark dobiš 1354.80 Din, za 100 avstr. šilingov 800.74 Din, za 1 dolar 56.81 Din, za 100 franc. frankov 221.52 Din, za 100 čsl. kron 168.27 Din, za 100 lir 296.60 Din.

Vsak somišljenik naj bo tudi član in odjemalec

I. DELAVSKEGA KONZUMNEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

Ki oddaja članom blago po najnižjih cenah, poleg tega pa daje še 3% popusta!

Poslovalnice, ki sprejemajo prijave so:

1. Ljubljana, Kongresni trg 2,
2. " Dunajska cesta 38,
3. " Zaloška cesta 15,
4. " Celovška cesta 57,
5. Vič-Glinice, Tržaška cesta 11,
6. Devica Marija v Polju,

7. Medvode-Svetje,
8. Škofja Loka,
9. Kranj,
10. Krize,
11. Tržič,
12. Struge,

13. Semič,
14. Sv. Križ pri Kostanjevici,
15. Bloke-Nova vas,
16. Trbovlje 2, stara,
17. Trbovlje-Vode, nova,
18. Rajhenburg,

19. Rajhenburg-Senovo,
20. Polčane,
21. Makole,
22. Ruše št. 78, stara,
23. Ruše št. 35, nova,
24. Brezno,

25. Guštanj,
26. Prevalje,
27. Mežica,
28. Črna.

Slavko Savinšek:

34

Milica otrok bolesti.

Nekega večera, ko je prišla Milica malo zgozdaj iz pisarne domov, je čutila, da ji je srce nemirno. Zjutraj ni dobila od Mirka pisma, kakor dosedaj vsak dan, in polastila se je je otožnost, ki ji sicer ni vedela vzroka. Malo jo je pomirila molitev v cerkvi, ali vendar nič kaj tako, kakor navadno. Šla je v sobo, sedla za mizo in pričela Mirku pisati pismo ter mu tožiti o nenavadni otožnosti ter skrbi zanj. Sestric in bratca ni bilo doma, igrali so se spodaj z drugimi otroci, oče pa in Metod, ki je delal z očetom v isti tovarni, sta imela vsak hip priti domov. Mati so v kuhinji pripravljali večerjo in večkrat pogledali skozi okno, ne gre li že oče domov in kaj delajo otroci.

Naenkrat se spodaj v veži začuje nenavadno glasno govorjenje, nato sunejo koraki po stopnicah in v kuhinjo plane Metod z listom v roki ter zakliče glasno:

»Mati, brzojavka, Mirka je ubilo!«

Mati planejo v Metoda, da bi mu iztrgali brzojavko iz rok, ko zaslišijo v sobi krik, nato pa ropot stola in zamolkel udar. Puste Metoda v kuhinji in se poženejo v sobo.

Na tleh ob prevrnjenem stolu je ležala Milica bleda ko smrt in si tiščala roko na srce. Mati so poklicali Metoda na pomoč, a so pravkar vstopili oče in pritekli materi pomagat.

Nepopisna zmeda je nastala pri Ravnikovih. Mlajši trije so pritekli za očetom po stopnicah in zagnali glasen jok, ko jim je Metod povedal, da je ubilo brata Mirka, ki je bil v službi v trboveljskem rudniku. Ko pa so videli še očetov prepadeni obraz in na videz mrtvo sestro Milico na postelji, so planili vsi trije k njej in glasno ihteli okrog nje. Oče pa so brez moči sloneli ob Miličinem vzglavju in oči njihove so gledale stekleno.

Edino mati so ostali še nekoliko preudarni. Brž so prinesli vode, napravili Milici na srce obkladek in nagnali Metoda po zdravnika, ki naj

pride takoj. V prvem hipu niso mogli ni mati doumeti, kaj se je Milici zgodilo. A koj se jim je posvetilo, ko so videli na mizi njeno pismo Mirku.

»Pisala je svojemu Mirku, a je v mislih nanj razumela, da je njega ubilo, ko je planil Metod!« so prišepetnili očetu.

Oče pa je strmel v hčer. Ni mu bilo tolikanj za sina, saj je bil povsem zapustil domače in se čisto odtujil. Skrb je bila v njih za Milico, za drago mu Milico. Sklanjal se je zdaj k njej in poslušal, če še diha. Nestrpno je čakal zdravnika.

Doktor je prihitel. Slutil je koj, ko mu je bil Metod povedal, kako se je pripetilo Milici, da je srce odpovedalo, pa je prinesel seboj prava zdravila in brž pričel z injekcijami.

»Saj bo odleglo,« je tolažil, ko je videl očetov obupani obraz in mati nikakor ni mogla utolažiti jokajočih otrok.

A ko mi je mati povedala, kaj so še zvedeli nocoj, se ji je čudil zdravnik, da more še stati na nogah, da ni nje zadelo podobno kakor Milico. S svetim spoštovanjem je zdaj pogledal preprosto delavsko ženo, skušeno in zmučeno v tolikem trpljenju, pa tako hrabro, tako vse prenašajočo, tako mirno! Nehote jo je primerjal z mestnimi gospemi in bridek nasmeh mu je skrivil ustnice.

»Mir, popolen mir mora imeti dekle!« je naročal. »Čez kaki dve uri pridem zopet pogledat. Ako bi pa preje zapazili kaj sumljivega, naj brž priteče fant pome. Po gospod naj pridejo!« Tako je še zabičal in odšel.

Mati so spravili male tri v kuhinjo in jim potem pripravili ležišče kar v svoji in očetovi postelji. Vedeli so, da ne bosta legla vso noč. Spravili so mala dva spat, Anko pa poslali po duhovnega gospoda v bližnji samostan. Gospod je brž prišel s svetim oljem, opravil molitve in odšel s pripombo, naj pošljejo zopet ponj, brž ko se dekle zave.

»Mirku brzojavimo!« so se spomnili nakrat oče. »Milica si ga bo zaželela, ko se zbudi iz omedlevice. Da bo jutri s prvim vlakom tukaj!«

Poslali so Metoda z brzojavko, da je Milica bolna in naj pride Mirko takoj.

Ko je vnovič prišel zdravnik, je našel Milico prav takšno ko preje. Novo injekcijo ji je dal, na-

ročil, kako naj ravnajo z njo, je niti trenutek ne puste same ter odšel z obljubo, da pride zjutraj navsezgodaj zopet pogledat.

Metod in Anka sta po zdravnikovem odhodu odšla spat, mati in oče pa sta ostala sama ob Miličini postelji ter ji menjaje se spreminjala obkladke.

Zgodilo se je pozno v noči, ko sta oče in mati slonela nad hčerko in drug za drugega menila, da dremlje, da se je materina roka srečala na posteljni vzglavnici z očetovo. Nikdo od njiju ni dvignil glave ne pogleda, oba sta strmela v blede obraz nezvestne Milice. Tedaj so se nakrat vzpeli očetovi prsti nad materino dlan, jo krepko objeli, kakor v mladih letih ob poljubu mladih teles. Tako sta držala roki sklenjeni dalje časa. Potem sta oba objednem dvignila glavi, izza priprtih vek se je posvetilo in je zavpilo molče, toda glasneje ko najkrepkejši krik: mož, žena!...

Proti jutru se je pričela bolnica premikati in upanje je napolnilo srce očetu in materi, da se bo zavedla. Medtem sta se dogovorila, da bosta šla na Mirkov pogreb mati in Metod. Oče se niso mogli geniti od hčérine postelje; to so mati videli in so se sami ponudili, da gredo. Anka bo že opravila in oskrbela mlajša dva, saj ji bodo oče pomagali.

Tiho šepetanje starišev je zopet prekinilo nemirno premikanje bolničino. Oba sta se sklonila k njej. Odprle so se ji za hip veke, dvignile trudno trepavice in zalesketalo se je izpod njih. Oče so se približali k hčérinemu obrazu, ker se jim je zazdelo, da je premaknila ustnice. In res je vnovič tiho dahnilo iz deklice:

»Mirko!«

»Milica, saj ni Tvoj Mirko! Naš Mirko je, v rudniku ga je ubilo!«

Tedaj so se zganile veke bolj na široko, oči so se odprle na polno in začudenje je pogledalo iz njih, obraz pa je spreletel prav rahel nasmehljaj in blede roka se je težko dvignila ter se ustavila z dlanjo na srcu. Nato pa so se oči zopet zaprle in Milico je z nova pokrila tema.

S prvim svitom je prišel zdravnik ter našel, da se je obrnilo na boljše. Vnovič ji je dal zdravila in res še sam dočakal, da se je bolnica zavedla.